

РЕШЕНИЕ

№ 448

гр. София, 16.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и първи март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Елизабет Петрова

Членове: Катерина Рачева
Михаил Малчев

при участието на секретаря Мария Г. Паскова
като разгледа докладваното от Михаил Малчев Въззивно гражданско дело № 20241000500138 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С решение № 138/12.10.2023 г. по гр. д. №344/2022 г. по описа на Окръжен съд – Видин е осъдено на основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45 ЗЗД, чл. 52 ЗЗД, ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, да заплати на Н. А. М., ЕГН *****, сумата от 2 000 лв. - главница, представляващи застрахователно обезщетение за неимуществени вреди, търпени в следствие на пътно-транспортно произшествие, станало на 14.06.2021 г. около 11:40 часа, по път I-1, в района на бившия химически завод „Видахим „АД в гр. Видин с л.а. „Опел Вектра Б“, с рег. № *****, управляван от Ц. С. Д., заедно със законната лихва върху главницата, считано от 02.03.2022 г. до окончателното издължаване, като е отхвърлен предявения иск до пълния му размер от 25 001,00 лв.

Посоченото решение е обжалвано от ищеца Н. А. М., действащ чрез процесуалния си представител, в неизгодната за него отхвърлителна част – в частта му, в която предявеният иск за неимуществени вреди, е отхвърлен за разликата над уважения размер от 2 000 лева до размера от 10 000 лева. Във въззивната жалба се излагат подробни съображения, че решението в обжалваната част е неправилно, незаконосъобразно, необосновано, постановено в несъответствие със събраните доказателства. Твърди се, че първоинстанционният съд при определяне на дължимия размер на обезщетението не се е съобразил с настъпилите в резултат на процесното

ПТП телесни увреждания, претърпените психически травми и принципа за справедливост по смисъла на чл. 52 ЗЗД. Поддържа се също така, че неправилно е уважено възражението за съпричиняване по чл. 51, ал. 2 ЗЗД за размера над 10 %. Моли се решението да бъде отменено в обжалваната част, а предявеният иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди да бъде уважен за общо сумата от 10 000 лева. Прави се искане да се присъдят направените пред двете инстанции съдебни разноски.

В установения от закона срок, въззиваемият и ответник в първоинстанционното производство - ЗД „Евроинс“ АД, не е депозирал отговор на въззивната жалба.

Въззивната жалба е подадена в срок от активно легитимирана страна в процеса против съдебно решение, подлежащо на въззивно обжалване, поради което е допустима и следва да бъде разгледана по същество.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

СОФИЙСКИЯТ АПЕЛАТИВЕН СЪД, след преценка на изложените от страните твърдения, доводи и възражения и на доказателствата по делото, съобразно разпоредбата на чл. 235 ГПК, приема следното:

Първоинстанционният съд е бил сезиран с осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД.

Правната норма, регламентирана в чл. 432, ал. 1 КЗ, урежда и гарантира правната възможност на увреденото лице да предяви пряк иск за обезщетяване на претърпените вреди срещу застрахователя, с когото делинквентът или отговорно за неговото противоправно деяние лице е сключил договор за застраховка "Гражданска отговорност", обезпечаваща неговата деликтна отговорност. Фактическият състав, от който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща следните две групи материални предпоставки (юридически факти): 1) застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и 2) наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка "Гражданска отговорност" между делинквента и ответника – застраховател.

Тъй като обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди при настъпване на процесното застрахователно събитие на 14.06.2021 г. – до сумата от 2 000 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанието

(правопораждащите спорните материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо, като спорът по настоящото дело се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение, съответно правилно ли е определен приносът на пострадалата по смисъла на чл. 51, ал. 2 ЗЗД за настъпването на процесното ПТП.

В първоинстанционното производство е безспорно установено, че на 14.06.2021 г., около 11:40 часа, по път I-1, в района на бившия химически завод „Видахим“ в гр. Видин, лек автомобил „Опел Вектра Б“, с рег. № *****, управляван от Ц. С. Д. се е движил в посока от гр. Дунавци към гр. Видин със скорост от около 60 км/час. При км. 13+200, на около 100 метра след КПП „ТЕЦ Видахим“, се спукала предна лява гума на автомобила, при което последният започнал да завива надясно и да излиза от пътното платно. Водачът се опитал да спре автомобила с помощта на спирачките, както и да завие наляво с помощта на волана, но усилията му излезли напразни - автомобилът напуснал пътното платно вдясно по посоката си на движение и се ударил в метален стълб от бивше парково осветление. Вследствие на горното ПТП е пострадала Н. М., която седяла на задната лява седалка и била без поставен обезопасителен колан.

Видно е от обосновано кредитираната от първоинстанционния съд автотехническа експертиза, че мястото на удара е в корозирал метален стълб от бивше парково осветление на възраст над 60 години с диаметър в основата 100 мм. Ударът в стълба съгласно протокол за ПТП № 1803100/14.06.2021 г. е прав централен, пораженията по автомобила са изключително в предната централна част и автомобилът е спрял върху стълба, на около 10 м. от платното за движение. Пострадалите, след преглед, не се е налагало да се транспортират до центъра за неотложна медицинска помощ. От анализа на установените факти вещото лице прави извод, че скоростта на движение на автомобила в момента на удара в стълба е била не по-висока 60 км/час. Ударът е настъпил на около 10 метра вдясно по посоката си на движение, извън платното за движение в затревен извън пътен участък. От техническа гледна точка причина за произшествието е спукана предна дясна гума по време на движение. Ударът между металният стълб и автомобила е прав централен в областта на средна част на предна броня, при който стълба се е пречупил в основата и е полегнал напред по посоката на движение на автомобила, като ударният импулс е бил насочен в предна посока. При технически изправен и при правилно поставен обезопасителен колан, главата на пътник от задната седалка е невъзможно според вещото лице да достигне облегалката на предната седалка. Пътник от лява задна седалка е възможно да получи травми в дясната част на главата, на двете очи, на горната част на носа, на гърба и на кръста, в случай на удар в облегалката на предната лява седалка, облегалката на дясната предна седалка и задната дясна врата.

От приетата като компетентно изготвена и неоспорена от страните съдебномедицинска експертиза в първоинстанционното производство се установява, че пострадалата е постъпила в Спешно отделение на 16.06.2021 г. в 14,50 ч. с диагноза: мозъчно сътресение, без открита вътречерепна травма. Има гадене, главоболие, синини по лицето, болка в кръста. Настанена е в добро общо състояние, контктна, адекватна, ориентирана за време и място, с кръвно налягане 120/80 и пулс 68/мин. Информирана е за здравословното си състояние и е отказала болнично лечение с подпис. На 21.06.2021г. ищцата е прегледана в кабинета по Съдебна медицина при МБАЛ- Монтана и е установено охлузване на кожата на челото над външната част на дясна вежда, над вътрешната част на веждата, кръвонасядане на клепачите на двете очи, охлузване на гърба на носа. При проверка в болничната архива от страна на вещото лице е установено, че ищцата не е постъпвала на лечение в МБАЛ „Св.Петка“ АД - Видин и че не е освидетелствана в отделението по Съдебна медицина. На 4.09.2023 г. ищцата е освидетелствана в кабинета по Съдебна медицина -СМС №95/2023г. Оплаква се от периодично главоболие и световъртеж. Липсват остатъчни явления от травмата. Вещото лице дава заключение,че на Н. А. М. са причинени: контузия на лицевата област на главата с две охлузвания над дясна вежда, охлузване на кожата на гърба на носа, кръвонасядане на клепките на двете очи. Описаните травматични увреждания се дължат на удар от или върху тъп,твърд предмет и отговарят да са причинени при ПТП, най-вероятно при удар на главата в предната седалка. Възможно е било краткотрайно зашеметяване вследствие на лицевата травма без това да е картина на мозъчно сътресение. Причинените травматични увреждания според вещото лице са в пряка причинна връзка с претърпяното ПТП. Преживеният стрес според вещото лице не се е отразил на заболяването диабетната полиневропатия. Описаните травматични увреждания са довели до болка и страдание.

Въззивният съд кредитира обсъдените автотехническа и съдебномедицинска експертиза, тъй като те са изготвени след преценка на всички относими документи, като са отговорили подробно на всички поставени релевантни въпроси.

От свидетелските показания на разпитания в първоинстанционното производство свидетелка В. А. А., която е съседка на пострадалата, се установява, че след процесното ПТП Н. А. М. имала видимо големи синини и отоци на лицето. Ищцата споделила на свидетелката, че тези травми са от катастрофата. Тя казала, че не може да разкаже нищо за катастрофата, защото е била изпаднала в безсъзнание. Спомняла си само, че след катастрофата много се уплашила за децата си, които са пътували в същия автомобил и са започнали да плачат. Споделяла често, че след катастрофата, имала болки във врата, че получава световъртеж. Казвала, че е ходила на лекар и че са й били изписали обезболяващи лекарства. До около един месец след катастрофата тя носела около врата си една мека шина. През това време не можела да си върши домакинската работа, а последната се вършела от дъщеря ѝ С.. Поради

поставената шина движенията на тялото и на шията ѝ били ограничени.

Съдът приема за достоверни показанията на свидетелката, тъй като, преценени с всички други събрани по делото доказателства - арг. от чл. 172 ГПК, те не са вътрешно противоречиви, житейски логични са, потвърждават се и от останалите събрани по делото доказателства. Субективните възприятия за последиците върху психиката на пострадалата и изживените от нея болки и страдания са непосредствени.

От установените по делото фактически обстоятелства се изяснява по безспорен начин механизмът на настъпването на процесното ПТП и наличието на причинно - следствената връзка между него и получените увреждания на пострадалата, довели до претърпените неимуществени вреди.

Относно размера на дължимото обезщетение за неимуществени вреди:

При определяне размера на обезщетението е необходимо да се отчете начинът на извършването на противоправното деяние, претърпените от пострадалия болки и страдания, вследствие на причинените му травматични увреждания, периодът за пълното възстановяване, неговата възраст, причинените му неудобства и дискомфорт при социални контакти, социално-икономическите условия в страната към момента на настъпване на застрахователното събитие –към средата на 2021 г., както и високият нормативно определен лимит на обезщетението за настъпили неимуществени вреди, виновно причинени от застраховано лице по застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 КЗ - в релевантната редакция на тази правна норма).

Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение е заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД – по справедливост от съда. Съгласно ППВС № 4/1968 г. понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението.

При така изяснените правнозначими факти въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на пострадалата за причинените ѝ от противоправното поведение на делинквента неимуществени вреди е в размер на 10 000 лв. Наистина, законодателят е определил висок нормативен максимум на застрахователното обезщетение за причинените от застрахованото лице неимуществени вреди, независимо от броя на пострадалите лица – арг. от чл. 492, т. 1 КЗ. Следователно, по този начин той е целял заместващото обезщетение да отговаря на действително претърпените болки и страдания. Но заместващото обезщетение представлява парично право, като неговата обезщетителна функция е насочена към получаване на имуществени блага, чрез които да бъде морално удовлетворен пострадалият, като емоционално да бъдат потиснати изживените неблагоприятни последици

от причинените му болки и страдания. В този смисъл съобразно обществено-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие –средата на 2021 г., наложилите се морални норми в обществото, самият механизъм на причиняване на увреждането; респ. съобразно съдебната практика справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение при подобни травматични увреждания (контузия на лицевата област на главата с две охлузвания над дясна вежда,охлузване на кожата на гърба на носа, кръвонасядане на клепчите на двете очи), на пострадалата на възраст - 33 години при настъпване на процесното застрахователно събитие, настоящата съдебна инстанция приема, че заместващото обезщетение за преживените от ищцата болки и страдания вследствие на настъпилото ПТП е в размер на сумата от 10 000 лв. Въззивният съд, при съобразяване с опитните правила, взема предвид и правнорелевантния факт, че при настъпване на процесното ПТП пострадалата, доколкото с нея са пътували децата ѝ, неминуемо е изживяла допълнително силен стрес и уплаха. Освен това в резултат на инцидента и получените травми същата е изпитвала силно главоболие и нарушено равновесие в продължение на повече от 1 месец. В тази насока следва да се съобрази също така поставената ѝ мека шина около врата, която е ограничила движенията на тази част на тялото ѝ за около 1 месец. Житейски оправдано е получените увреждания да са довели до ограничение в социалните контакти, промяна в емоционалното състояние на пострадалата, притеснения и срам от видимите синини по лицето ѝ.

Относно възражението за съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалата:

За да бъде намалено на основание чл. 51, ал. 2 ЗЗД дължимото обезщетение, приносът на пострадалия следва да бъде надлежно релевиран от застрахователя чрез защитно възражение и да бъде доказан по категоричен начин при условията на пълно и главно доказване от страната, която го е въвела. Изводът за наличие на съпричиняване по смисъла на чл. 51, ал. 2 ЗЗД следва да се основава на доказани по несъмнен начин конкретни действия или бездействия на пострадалия, с които той обективно е способствал за вредоносния резултат, като е създал условия или е улеснил неговото настъпване. Намаляване на обезщетението за вреди на основание чл. 51, ал. 2 ЗЗД е допустимо само ако са събрани категорични доказателства, че вредите не биха настъпили или биха били в по-малък обем. Определянето на степента на съпричиняване предполага съпоставяне на поведението на увредения с това на делинквентна и отчитане тежестта на допуснатите от всеки нарушения, довели до настъпване на вредоносния резултат, за да бъде установен действителният обем, в който всеки от тях е допринесъл за настъпването на пътното произшествие В този смисъл е съдебната практика, обективизирана в решение № 169 от 02.10.2013 г. по т. д. № 1643/12 г. на ВКС, II т. о., решение № 16 от 04.02.2014 г. по т. д. № 1858/13 г. на ВКС, I т. о., решение № 117 от 8.07.2014 г. по т. д. № 3540/2013 г. на ВКС, I т. о., решение № 118 от

27.06.2014 г. по т. д. № 3871/2013 г., I т. о. и др.

В разглеждания случай от събраните по делото доказателства се установява по несъмнен начин, че пострадалата е била без поставен предпазен колан, с какъвто е оборудван процесният автомобил. Правилно поставеният обезопасителен колан в случай на челен удар след задействане допуска закъснително движение напред около 5 до 8 см., след което блокира, като поглъща изцяло действащите върху телата инерционни сили, породени от рязкото спиране на автомобила и не допуска контактуване на пътника с частите от интериора му в челно направление. При технически изправен и при правилно поставен обезопасителен колан, главата на пътника от задната седалка е невъзможно да достигне облегалката на предната седалка. В настоящия случай обаче по категоричен начин се установява, че пострадалата е получила наранявания в лицевата част на главата, което налага категоричния извод, че тя е била без поставен обезопасителен колан. Предвид изложеното обоснован е изводът на първоинстанционния съд, че е налице основание за приложение на чл. 51, ал. 2 ЗЗД, като правилно е определена степента на съпричиняване на вредоносния резултат от страна на ищцата в размер на 30 %.

С оглед на гореизложеното, въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищцата за причинените ѝ неимуществени вреди в резултат от процесното ПТП, възлиза на сумата от 7 000 лв. (10 000 лв. – 30 % съпричиняване), поради което предявеният осъдителен иск следва да бъде уважен до този размер, а първоинстанционното решение отменено в частта над присъдената сума от 2 000 лева до този размер и съответно потвърдено в останалата отхвърлителна част над 7 000 лева до претендирания размер от 10 000 лв.

По разноските:

При този изход на спора в полза на процесуалния представител на въззивницата – ищца трябва да се присъдят на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК и чл. 38, ал. 2 ЗА адвокатско възнаграждение за предоставената безплатна правна защита съобразно уважената част на подадената от нея въззивна жалба. От страна на въззиваемия - ответник липсва искане за присъждане на разноски, поради което такива не му се дължат. Въззивният съд определя дължимите разноски в минималните размери за адвокатски възнаграждения съгласно Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения и вземайки предвид действителната правна и фактическа сложност на делото.

Воден от изложеното, Апелативен съд – София

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 138/12.10.2023 г. по гр. д. №344/2022 г. по описа на Окръжен съд – Видин, в частта, в която е отхвърлен предявеният от Н. А.

М., ЕГН *****, срещу ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД и чл. 52 ЗЗД над сумата от 2 000 лв. до сумата от 7 000 лв., представляваща застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпило на 14.06.2021 г. около 11:40 часа, по път I-1, в района на бившия химически завод „Видахим „АД в гр. Видин, застрахователно събитие по договор за застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, с л.а. „Опел Вектра Б", с рег. № *****, управляван от Ц. С. Д., заедно със законната лихва върху главницата, считано от 02.03.2022 г. до окончателното заплащане на обезщетението, като вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, да заплати на Н. А. М., ЕГН *****, сумата от още 5 000 лв. или общо 7 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени по повод възникналото на 14.06.2021 г. застрахователно събитие по договор за застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 02.03.2022 г. до окончателното изплащане на вземането.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113,, да заплати по бюджетна сметка на Софийски апелативен съд, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, сумата от 100 лв. – дължима държавна такса за въззивното производство.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗА вр. с чл. 78, ал. 1 ГПК и чл. 273 ГПК ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, да заплати на адв. М. Д. от САК, сумата от 800 лв. – адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство пред Апелативен съд – София съобразно уважената част от въззивната жалба.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____